

Έκανε τη διαφορά η διάσκεψη για το κλίμα, COP27;

Description

Χαράλαμπος Έλληνας *

Όταν πρόκειται για τον κύριο στόχο των διασκέψεων κορυφής των μερών της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (COP), δηλαδή τη σταθεροποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου “σε ένα επίπεδο που θα αποτρέπει την επικίνδυνη ανθρωπογενή παρέμβαση στο κλιματικό σύστημα”, η απάντηση είναι αρνητική. Η κύρια επιτυχία της 27^{ης} διάσκεψης, COP27, είναι ότι έλαβε μια ιστορική απόφαση για τη δημιουργία ενός “ταμείου ζημιών και απωλειών”, για την παροχή χρημάτων προς τις αναπτυσσόμενες χώρες που υφίστανται “ζημιές και απώλειες” από γεγονότα που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή.

Η COP27, πραγματοποιήθηκε στο Σαρμ Ελ Σείχ της Αιγύπτου και ολοκληρώθηκε στις 20 Νοεμβρίου. Σε αυτό συμμετείχαν σχεδόν 200 χώρες και σε διάστημα δύο εβδομάδων συζήτησαν μια πληθώρα θεμάτων που επηρεάζουν την παγκόσμια κλιματική αλλαγή, τρόπους αντιμετώπισής της και μετριασμού των επιπτώσεών της.

Η διάσκεψη πραγματοποιήθηκε υπό δύσκολες συνθήκες εν μέσω του πολέμου Ρωσίας-Ουκρανίας, της ενεργειακής, οικονομικής και επισιτιστικής κρίσης, ενός ανεξέλεγκτου πληθωρισμού και ανησυχιών για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Όλα αυτά άλλαξαν τις προτεραιότητες της διάσκεψης COP27. Η κλιματική αλλαγή και ο περιορισμός των εκπομπών δεν ήταν οι μοναδικές κύριες προτεραιότητες όλων. Οι αβεβαιότητες σχετικά με την ικανότητα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας να καλύψουν

τις αυξανόμενες ενεργειακές ανάγκες του κόσμου, και η συνειδητοποίηση ότι τα ορυκτά καύσιμα εξακολουθούν να είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού, επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τις συζητήσεις και την τελική συμφωνία.

Ως αποτέλεσμα, προτάσεις για τη σταδιακή μείωση του πετρελαίου και του φυσικού αερίου παράλληλα με τη σταδιακή μείωση του άνθρακα που συμφωνήθηκε στην COP26 στη Γλασκόβη πέρυσι, δεν κατάφεραν να κερδίσουν την απαιτούμενη υποστήριξη και δεν συμπεριλήφθηκαν στην τελική συμφωνία. Αντιθέτως, η συμφωνία της COP27 περιλαμβάνει τώρα μια γενική διάταξη για την ενίσχυση της “ενέργειας χαμηλών εκπομπών”, χωρίς να ορίζεται τι σημαίνει αυτό. Αυτό ερμηνεύεται ότι περιλαμβάνει το φυσικό αέριο, το οποίο έχει τις χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από όλα τα ορυκτά καύσιμα.

Αυτό αντικατοπτρίζει τη σημαντική συμβολή του φυσικού αερίου στην αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, ιδίως στην Ευρώπη. Καθώς δεν υπάρχουν σαφείς οδοί για ένα ασφαλές ενεργειακό μέλλον που να βασίζεται πλήρως στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα, πολλές χώρες εξακολουθούν να θεωρούν ότι το φυσικό αέριο θα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο μέχρι την επόμενη δεκαετία και πιθανώς και μετά από αυτήν. Μεταξύ αυτών είναι και οι αφρικανικές χώρες που ζητούν οικονομική στήριξη για την ανάπτυξη των πόρων φυσικού αερίου τους, στο πλαίσιο της ενεργειακής μετάβασης.

Η σημασία της συμβολής του φυσικού αερίου στην αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, επιβεβαιώνεται και από τις “Ενεργειακές προοπτικές 2022” της British Petroleum, σύμφωνα με τις οποίες, βάση το σεναρίου Νέο Μομέντουμ, “σχεδιασμένου για να αποτυπώσει την ευρεία τροχιά εξέλιξης του παγκόσμιου ενεργειακού συστήματος”, η ζήτηση φυσικού αερίου αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται, έως και κατά 25% έως το 2050. Οι προβλέψεις του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας επιβεβαιώνουν επίσης ότι η ζήτηση φυσικού αερίου θα συνεχίσει να είναι σημαντική ακόμη και μέχρι το 2050.

Ωστόσο, σε μια σημαντική εξέλιξη η διάσκεψη κορυφής αναγνώρισε επιτέλους την ανάγκη να δοθούν κονδύλια για τις αναπτυσσόμενες χώρες που υφίστανται “απώλειες και ζημιές” από γεγονότα που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή. Αυτό τελικά εγκρίθηκε, με τις πλούσιες χώρες να συμφωνούν να συνδράμουν το ανάλογο ταμείο. Υπάρχει πολύς δρόμος μέχρι τη λειτουργία του, αλλά το βασικό βήμα για τη μελλοντική υλοποίησή του έχει πλέον γίνει. Πρόκειται για ένα σημαντικό βήμα προς μια δίκαιη και ισότιμη ενεργειακή μετάβαση.

Ένα άλλο θετικό στοιχείο είναι ότι στην COP27 συμφωνήθηκε να αυξηθεί η χρηματοδότηση για την κλιματική προσαρμογή, δηλαδή έργων και δράσεων όπως η κατασκευή αντιπλημμυρικών υποδομών, η διατήρηση υγροτόπων, η αποκατάσταση μαγγρόβιων βάλτων και η αναφύτευση δασών.

Οπισθοδρόμηση, ωστόσο, αποτέλεσε το γεγονός ότι δεν ελήφθησαν αποφάσεις για τη μείωση των παγκόσμιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ιδίως στις χώρες που ρυπαίνουν σε μεγάλο βαθμό, όπως η Κίνα και η Ινδία. Μόνο λίγες χώρες κατέθεσαν προτάσεις για την αύξηση των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών τους για την μείωση των εκπομπών. Η Κύπρος δεν ήταν μία από αυτές.

Ωστόσο, ακριβώς πριν από την έναρξη της COP27, η ΕΕ συμφώνησε να επεκτείνει τη μείωση των εκπομπών στα κτίρια, τις μεταφορές, τη γεωργία, τα απόβλητα και τη μικροβιοτεχνία, με στόχο τη μείωση κατά 40% έως το 2030 σε σύγκριση με το 2005. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένει ότι η Κύπρος θα επιτύχει μείωση εκπομπών κατά 32% έως το 2030. Αυτό αποτελεί μεγάλη πρόκληση, δεδομένου ότι η Κύπρος δεν μπόρεσε να επιτύχει τον στόχο της για το 2020 που ήταν μείωση μόνο κατά 10%. Η επίτευξη αυτού του στόχου θα απαιτήσει σημαντική αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Σε έναν σημαντικό τομέα, η COP27 έκανε βήμα πίσω. Απέσυρε το ψήφισμα για την επίτευξη της μέγιστης τιμής των εκπομπών μέχρι το 2025 που είχε ληφθεί στην COP26. Με αυτό και χωρίς αύξηση των εθνικά καθορισμένων συνεισφορών, είναι δύσκολο να δούμε με ποιο τρόπο η αύξηση της παγκόσμιας θερμοκρασίας μπορεί να διατηρηθεί κάτω από τον στόχο της συμφωνίας του Παρισιού για 1.5 βαθμούς Κελσίου. Ουσιαστικά, η COP27 σηματοδοτεί, ότι οι παγκόσμιες προσπάθειες για την κλιματική αλλαγή μετατοπίζονται από τον άμβλυση του φαινομένου στην προσαρμογή.

Στο τέλος της διάσκεψης, πολλοί ήταν εκείνοι που έμειναν απογοητευμένοι από την περιορισμένη πρόοδο και την οπισθοχώρηση που σημειώθηκε, και από το γεγονός ότι δεν έγιναν πολλά για την περαιτέρω μείωση των εκπομπών. Όμως, όπως ήταν αναμενόμενο,

ο πρόεδρος της COP27 Sameh Shoukry, έδωσε μια θετική χροιά στο τέλος. Δήλωσε κατά τη διάρκεια της λήξης της διάσκεψης το εξής: “Θεωρώ ότι το κείμενο ... αποτελεί αντανάκλαση μιας λεπτής ισορροπίας που ανταποκρίνεται στα συμφέροντα όλων όσοι εκπροσωπούμαστε σε αυτή τη διάσκεψη, αλλά και μια εκδήλωση των υψηλότερων φιλοδοξιών που μπορούν να επιτευχθούν αυτή τη στιγμή”. Υπάρχουν ήδη εκκλήσεις για επανασχεδιασμό των μελλοντικών διασκέψεων COP, ώστε να αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα της κατάστασης που επικρατεί στον πλανήτη, και τι πρέπει να γίνει για να αναθερμανθεί η δράση για το κλίμα.

**Ο Χαράλαμπος Έλληνας είναι Ανώτερος Σύμβουλος του Παγκόσμιου Κέντρου Ενέργειας, του Ατλαντικού Συμβουλίου (the Global Energy Centre, the Atlantic Council).*